

El 23 de juny, 7.000 persones es donaren cita a la platja de la Patacona amb motiu del Xufa Rock.

Estiu de festivals casolans

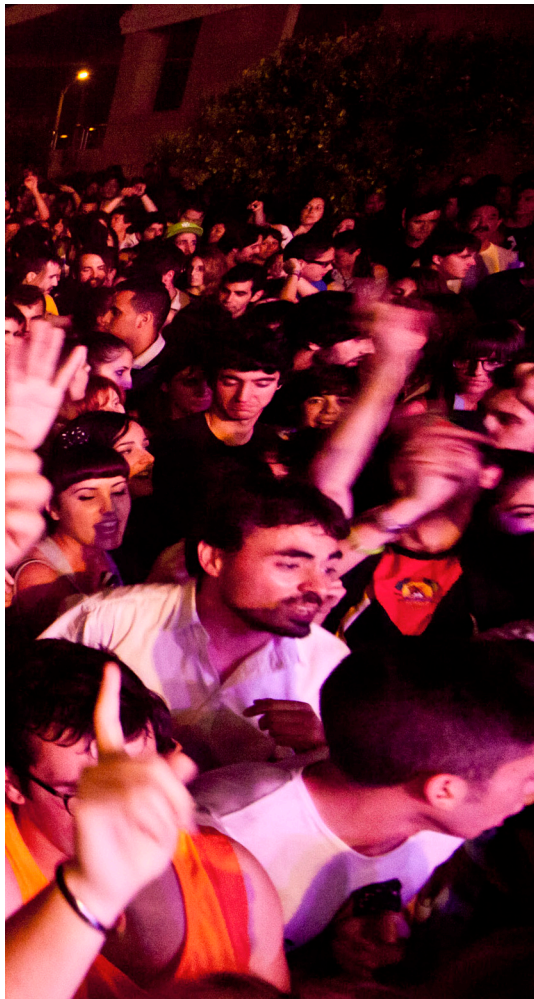
L'estiu és sinònim de festivals de música. D'un temps ençà, al País Valencià proliferen les cites musicals en català. Fem un repàs de tots els festivals, del Xufa Rock al Meruts Festivals, i analitzem un fenomen que aplega milers de seguidors i que s'alimenta del bon moment que viu l'escena valenciana.

L'escena es repeteix cada any: milers de joves majoritàriament britànics desembarquen en vols de baix cost als aeroports de Girona, Barcelona, Reus, Manises i Alacant. Des d'ací el batalló, fornit de tendes de campanya, crema solar,

sobredosi d'endorfines i 250 euros a la butxaca, és convenientment distribuït en autobusos, camí de la Plana Baixa. En el trajecte es transmuten en *fibers*, un apel·latiu que s'inventà el periòdic *Mediterráneo*, però que ha acabat catalogant tots aquells que, durant quatre

dies, omplen els escenaris del Festival Internacional de Benicàssim, el FIB, com se'l coneix popularment. El periple es repetirà a partir de la setmana vinent, quan se celebrarà l'edició que fa 19 d'aquesta trobada musical, que enguany ha estat a un pas de suspendre's per culpa dels problemes econòmics de l'empresa organitzadora, Maraworld

La hipotètica anul·lació del FIB hauria representat un xoc en el món musical. El festival que van crear els germans José Luis i Miguel Morán l'any 1995 ha estat pioner en la implantació d'una cultura festivalera que es compon de tres ingredients essencials: un bon cartell musical, ganes de passar-ho bé i una ubicació pròxima a la costa. La quarta condició indispensable és l'estiu. Tot resseguint l'estela del FIB, i en paral·lel a un fenomen que es repeteix a tot Europa, al País Valencià han sorgit altres propostes que imiten la de Benicàssim: el Rototom Sunsplash (que se celebra en el ma-

teix Benicàssim, però al mes d'agost), l'Arenal Sound (Borriana) o el Low Cost Festival (Benidorm). Els festivals de música han acabat convertint-se en una manifestació més de cultura popular.

No són, però, les úniques iniciatives musicals que han florit en la nostra geografia. Perquè juntament amb la gernació de festivals que programen per al seu públic als Arctic Monkeys, Lori Meyers o The Kooks, en el darrer lustre el País Valencià ha assistit a una florida de cites lúdico-festives on l'element vehicular és la música en català. Els assistents són una munió de joves que es deixen la pell (i la roba, caldria afegir) en cada cançó d'Orxata i bramen amb cada lletra d'Obrint Pas. Aquests, com aquells, aspiren a passar uns dies d'esbargiment amb els col·legues, conèixer gent nova i desconnectar del dia a dia. Ací, però, l'element aglutinador no és tant l'estil musical com la llengua.

El Xufà Rock, l'Aplec dels Ports, el Feslloch, el Jovestiu, el Meruts... han passat a conformar un calendari de festivals d'estiu en català i al País Valencià que fa una dècada ni els més optimistes no s'haurien atrevit a imaginar. I això és tan cert que el mes de juliol els més amatents poden botar de festival en festival cada cap de setmana. I tot plegat –com tantes altres coses al País Valencià– ha cristal·litzat a pesar d'unes institucions que hi han estat majoritàriament en contra. “La situació no és per a tirar coets perquè mai no podem estar satisfets del tot, però s'estan construint unes bases sòlides per a la música en valencià”, opina el sociòleg i músic Rafa Xambó.

El model Feslloch. Per a Xavi Ginés la gran quantitat de festivals sorgits els últims anys és “un símptoma que hi ha una massa crítica suficient per a embarcar-se” en aquest tipus de projectes. Ginés sap bé del que parla. Com a agent de desenvolupament local (ADL) de Benlloch ha estat en la gènesi del Feslloch, segurament el festival de música que més bé simbolitza l'evolució viscuda en els últims anys. En només sis edicions (enguany, entre l'11 i el 13 de juliol, se'n celebrarà la setena edició) ha passat de 3.000 a 8.000 assistents i ha esdevingut una referència obligada dins el panorama musical valencià. La idea d'organitzar un festival de música en català va sorgir de la confluència d'interessos del mateix Ajuntament de Benlloch, Escola Valenciana (que organitzava de feia poc la Gira-Festival de música itinerant) i el periòdic *L'Avanç*. “El nostre referent era l'Aplec dels Ports”, explica Ginés referint-se a aquesta trobada entre lúdica i reivindicativa degana que se celebra de fa més de tres dècades a la comarca dels Ports. De fet, l'Aplec dels Ports es mantenia com l'únic festival d'estiu amb continuïtat i compromesa amb la música en català. Hi havia el Rock a la Mar, a Dénia, però els promotors del Feslloch percebien que hi havia camp per a córrer i demanda per a atendre. Així que es llançaren a l'aventura d'organitzar la primera edició. Era l'any 2006. “Fou una cosa humil. Hi van actuar els Obrint Pas, que sempre són una garantia”, explica Xavi Ginés, qui, a més

Promotor involuntari

Carles Botella s'ha convertit, potser sense voler-ho, en promotor musical. El festival que ell ha organitzat és l'únic dels existents ara que no té al darrere una associació, sinó un particular. De fa uns anys, Carles té la concessió del càmping municipal de les Fonts de l'Algar, a Callosa d'en Sarrià. L'any passat la seua filla Anna, de 18 anys i estudiant de la línia, el va animar que aprofitaren la concessió per a organitzar un festival de música. Son pare, que havia tingut una discoteca, aprovà la idea: la trobada ajudaria a dinamitzar el càmping i, de ben segur, en podria traure algun quarto. El primer Festival Somriu s'havia de celebrar a l'octubre de 2012, coincidint amb les festes del poble, però una tromba d'aigua obligà a suspendre'l. El passat 28 i 29 de juny, finalment, es va celebrar la primera edició del Somriu, amb un pressupost d'uns 45.000 euros que han eixit de la butxaca de Carles. “Ens hem jugat els diners, però estic convençut que ens eixiran els números –explica, després de 48 hores sense dormir–. La música en valencià té molt de futur, hi ha qualitat i té seguidors molt fidels. A més, li hem donat marxeta al poble”. Anna, no cal dir-ho, està ben satisfeta. “Confie que podrem celebrar-ne moltes més edicions”, diu Carles.

d'ADL, és sociòleg. De colp i volta van veure com tota la gent jove que durant l'any havia assistit als concerts de la Gira s'aplegaven a la Plana Alta. Aquest any 22 grups passaran per l'escenari del Feslloch, el festival que, junt amb l'Aplec dels Ports –que se celebra l'últim cap de setmana de juliol–, té el cartell més complet de tot l'estiu al País Valencià.

Entre més hi haurà Orxata, el grup que ha pres el relleu d'Obrint Pas a l'hora d'omplir auditoris. La nit de Sant Joan, coincidint amb el Xufà Rock, van organitzar una festa per

celebrar la seua dècada de vida. Al voltant de 7.000 persones van omplir la platja de la Patacona d'Alboraia per escoltar-los. Carles Bianco, que és l'ànima d'aquest grup de música electrònica que enguany acabarà l'any amb 50 concerts a l'esquena, té clar que "si hi ha cada volta més festivals és perquè hi ha més públic". En aquest sentit, el sociòleg i músic Rafa Xambó està convençut que hi ha una relació directa entre el bon moment de l'escena musical en català feta al País Valencià i l'ensenyament en català. "Hi ha unes sinergies molt importants entre les reivindicacions culturals i lingüístiques vinculades a l'educació i la recuperació progressiva del valencià", explica Xambó. I hi afegeix: "Els qui avui omplim els festivals són els fills de la primera escola en valencià". I és que, si bé la música ha estat tradicionalment una eina de desvetllament nacional, els festivals ajuden a hores d'ara a construir la consciència de grup del jovent i aquesta no és una qüestió minsa en un territori amb una identitat tan diluïda com la del País Valencià. Els festivals, per dir-ho senzillament, també contribueixen a fer país.

Un planter que germina. L'altre element que explica la proliferació de festivals té a veure amb l'esclat que, tant en quantitat com en qualitat, ha protagonitzat la música en català al sud de la Sénia. En l'última dècada hi ha hagut una germinació de grups i estils com mai abans s'havia produït. La creació del Col·lectiu Ovidi Montllor de músics i cantants en valencià (el COM), l'any 2005, explica Rafa Xambó, que en fou promotor, ha estat decisiu per a "visibilitzar" els diferents professionals que s'hi dedicaven. "Fins la creació del COM, ens coneixíem entre nosaltres però no hi havia sentiment de grup ni connexió entre generacions", relata. "A hores d'ara, la música en valencià té molt bona salut, amb molta varietat d'estils. Tant que a voltes et parlen de grups i, si no estàs molt atent a les novetats, no saps de qui et parlen".

"En els últims anys hi ha hagut una emergència de grups molt gran", corrobora Andreu Yudici, que ha estat involucrat en l'organització del Xufa Rock i que també és responsable d'organitzar

Calendari de festivals d'estiu al País Valencià

Festivals autònoms

A l'igual que la música en català i tantes altres manifestacions culturals, els festivals de música en la nostra llengua han sorgit al marge de les institucions, per voluntat i tenacitat de la societat civil. En els 18 anys que ha estat al capdavant de la Generalitat Valenciana, el Partit Popular s'ha dedicat a alimentar una camarilla d'artistes que poc o res no tenien a veure amb la cultura autòctona. Mentre es reguen amb subvencions ben sucoses actuacions d'Isabel Pantoja o David Bisbal, la majoria d'iniciatives musicals en la llengua autòctona no compten amb cap tipus d'ajuda (o ridícules de tan minses) de les conselleries o de les –molt ben dotades– diputacions. Només en el millor dels casos es compta amb la connivència d'uns ajuntaments que, no obstant, no tenen la potència inversora de les seues superiors. Això té l'inconvenient de deixar a la intempèrie els festivals, però també té l'avantatge de dotar-los d'autonomia. A Catalunya, on les cites d'aquesta mena compten amb el suport econòmic de les administracions, aquest any s'han hagut de suspendre algunes cites com l'Acústica de Figueres, per la desaparició de les ajudes institucionals. Tot plegat demostra, en opinió del músic i sociòleg Rafa Xambó, que "en el moment en què tirem el PP i les institucions estiguen al servei del poble, hi haurà molt de camí per recórrer".

el Jovestiu, un festival itinerant d'un dia que organitza la secció de joves d'Acció Cultural del País Valencià. La iniciativa va sorgir fa sis anys després d'una reunió on van constatar que la celebració d'un festival "era una bona manera de visualitzar-nos i donar-nos a conèixer". "Era tirar-se a la piscina, però la gent ha respost molt bé", explica Yudici, sobre aquest festival que ja ha passat per Oliva, Godella, Gandia, Burjassot i que aquest cap de setmana s'havia de reeditar a Vila-real. Segons aquest estudiant d'enginyeria informàtica, la música i els festivals han servit "per a fer grup entre la gent amb consciència nacional", però també ha incorporat a la música en català molts castellanoparlants. "Grups com Obrint Pas o Orxata han ajudat a obrir les mides", apunta Yudici. Carles Biano, d'Orxata, certifica que a mesura que passa el temps "hi ha un públic més divers, potser menys militant. Això també ajuda a trencar certs prejudicis, com el que diu que la música en valencià és només per als valencianoparlants. Tot plegat és bo perquè fa que no estiguem en un gueto".

Siga com siga, hi ha un fet constatable: cada volta els festivals de música en català acaparen més atenció. La revista *Tres Deu*, un producte digital d'informació sobre música feta al País Valencià que va nàixer fa només mig any, va llançar a finals de juny el *Festiu*, una revista que presenta els diferents festivals que se celebren del Pilar de la Foradada a Vinaròs. El dia del seu llançament, el *Festiu* va tenir 2.500 visualitzacions. A més, n'han imprès 5.000 exemplars que han distribuït arreu del territori. La publicació va sorgir de la constatació que "hi ha molts joves que saben del festival que té més a prop, però no d'allò que s'està fent a les comarques de Castelló o Alacant —explica Òscar Piera, que és, amb Mario Sancho, responsable de la revista *Tres Deu*—. El *Festiu* pretén vertebrar el territori pel que fa als festivals".

Festivals en maduració. Per bé que la proliferació de cites musicals invita a l'optimisme, som lluny encara d'un escenari ideal. Vicent Contrí, periodista i una de les persones que va estar darrere l'organització d'Almadrava (els Poblets, 1999-2003) i del Rock a la Mar (Dénia, 2005-2008) troba a faltar originalitat a l'hora de dissenyar les programacions. "Et trobes que sempre actuen els mateixos grups i que tots els cartells segueixen el mateix patró. Es troba a faltar imaginació i que no s'invertisca en grups nous o productes més específics". Xavi Ginés, organitzador del Feslloch, creu que seria desitjable que existira

pot passar per alt que l'organització d'un esdeveniment d'aquesta mena suposa l'assumpció de molts riscos a nivell logístic, organitzatiu i, sobretot, econòmic. Quadrar els comptes és considerat un èxit. "Sí, és cert: estem sempre penjant d'un fil —admet Xavi Ginés, del Feslloch—. Si un dia es dóna la circumstància que punxem en públic, tindrem un problema econòmic greu". "La falta de professionalitat és un handicap", hi afegeix Andreu Yudici, qui, com a organitzador del Jovestiu i del Xufa Rock, sap el que suposa contractar grups, negociar amb ajuntaments, muntar escenaris, mantenir actualitzats perfils de Facebook o servir cerveses a les cinc de la matinada.

Amb tot, no és menys cert que, a mesura que avança el temps, també en aquest camp s'ha progressat: les campanyes de promoció s'han millorat; les qüestions logístiques i tècniques s'han optimitzat; s'ha adquirit experiència en contractació de grups... El Feslloch, que té el suport de l'Ajuntament de Benlloch, és dels pocs festivals que es permet el *lux*e de contractar una persona durant 15 dies per a fer els preparatius, als quals s'afegeixen dos o tres professionals més d'Escola Valenciana, a més de l'ADL del municipi i un parell de regidors.

Hi ha encara camí per recórrer? Seran els festivals que han anat sorgint iniciatives que duraran anys i panys o seran flor d'un dia? Hi haurà una selecció natural? El sociòleg i músic Rafa Xambó està convençut que "estem al principi d'un fenomen de més volada". "En el final del franquisme i el principi de la Transició, entre tres o quatre xavals amb una guitarreta omplien un auditori. Ara les condicions són més bones, i encara ho seran més. Estem al principi, en la fase de sembra, en la de la primera generació de gent criada en valencià. Després en vindran més i encara amb menys complexos. Estic segur que encara no hem arribat al moment d'esplendor".

Violeta Tena

certa "planificació" entre els festivals "per no acabar contraprogramant-nos, perquè ací ningú no estem per guanyar diners, però tampoc per a perdre'n".

Amb tot, aquests no són els reptes més grans amb què s'enfronta aquest fenomen musical i social. L'amateurisme i la precarietat són característiques intrínseques a la majoria dels festivals. Perquè amb l'excepció del Somriu Festival, que és organitzat per un particular, tots els festivals són promoguts per associacions cíviques i culturals, molt voluntaristes però mancades de directius professionals i d'un suport econòmic que els done estabilitat. La majoria no compten amb un patrocinador potent. Al capdavall, la celebració de cada nova edició acaba depenent en molts casos de l'esperit altruista i benefactor d'uns quants. Perquè no es